

אין מעמידן פרק שני עבודה זרה

לז.

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

הואיל וראוי לציאה כו'. דטעמא דגזירה וזה משום ציאה הואי כדאמרן [ו]לא: שלא יהא תינוק של ישראל רגיל אללו במשכב זכור הלכך לא גזרו עליה עד דחוי לציאה: **פשיטא.** כיון דתינוק משעה שראוי ה"ה לתינוקת: מהו דסימא האי. תינוק כשראוי לציאה הוא ערוס לארגולי להמשיך ישראל אללו: אבל תינוקת צת ג' אע"ג דצת ציאה היא אין צה ערמומית דלא ידעה לארגולי עד שמהא צת משעה לא גזרו עליה קמ"ל: אייל קמלא. מין חגב הוא: דקן. שהוא טהור ומותר בצליה: ועל משקה צית מעטתיה. הדס והמים שהן צצית המטבחים שבעזרה: דקן. לא גזרו עליהם טומאת משקין. ופולוגתא היא לקמן [ע"ב] רב אמר דקן ממנא דסבר אין משקין מקבלין טומאה אלא מדרבנן ובהני לא גזרו ושמואל אמר דקן מלטמא טומאת אחרים אבל טומאת עצמן יש צהן קסבר שמואל יש למשקין טומאה מן המורה להיטמא ולא מן רבנן דביניהו: ועל דיקרב למיתא מסאב הנוגע במת טמא. ולקמן [סז] פריך הא דאורייתא היא ועוד הא חומרא היא יוסף אסרא מיבעי ליה: שרא סלא. דהא לקמן [סז] מפרש דהאי על דיקרב למיתא מסאב קולא היא: אינו גט. דהא לא אמר שיהא גט אלא עד י"ב חודש והוא כבר מת ואין יכול לגרש וזקוקה ליבס היא גט אס לא צבתי עד י"ב חודש ומת בתוך כך הרי זה יוסף ואינה זקוקה ליבס: כר' יוסי. צ"ב צפרק יש נוחלין (דף קלז). הכותב כל נכסיו לבנו לאחר מותו כריך שיכתוב מהיום ולאחר מיתה דלהוי משמע גופא מהיום שלא אהא רשאי למכרם ופירא לאחר מיתה ואם לא כתב מהיום אלא לאחר מיתה לא אמר כלום ויירש כל הון עמו או אם היה עליו צע"ח מאוחר לאחר מתנה זו צע"ח גובה את חובו רבי יוסי אמר אינו כריך דלהכי כתיב זמן בשטר לומר מעכשיו תהא מתנה מגופה של קרקע ופירות לאחר מיתה דאי לא צעי למיתב ליה אלא לאחר מיתה למה כתב זמן בשטר. וה"ל זמנו של גט מוכיח דה"ק ליה מעכשיו יהא גט אס לא צבתי ותנאה בעלמא הוא וכי לא אתא איקיים תנאה: רבי יהודה הנשיא. צן צנו של רבי היה הורה שהיא מותרת לנישא: כל שעטא. כל ימיו נחלקו עליו: נאלתר שריטא. כששמעו צו שמת: ה"ג

בוסף רש"י

אייל קמלא. מין חגב שמו אייל קמלא. דקן. שהוא טהור וכשר לאכליה (פסחים סז). ועל משקה בית מטבחים דקן. על משקין של בית המטבחים שבעזרה כגון הדס והמים שהן דקן משקלין טומאה (סז). אינו גט. דקין שגל אמר מעכשיו משמע לאחר י"ב חודש יהא גט, והרי מת בתוך חסון וצריכה ליבס (גיטין סז). דהא לא שיהא גט עד י"ב חודש והוי ליה גט לאחר מיתה (סז עב). התירויה ליבסא. כגל חלילה ליה דלא לא צבתי (כתובות ב). דהא על גב דלא אמר מעכשיו כמאן דאמר מעכשיו דמיתא דמסתמא מעכשיו קאמר לה (גיטין סז). בית דינא דשרור מישוא. שמן של עובדי כוכבים, ויבטו י"ה יהיה נשאה שהיה צימי האמוראים, צן צנו של רבינו הקדוש, כדאמרין מתמקין ואילן כי (סז). כר' יוסי. צ"ב צפרק הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו כריך שיכתוב מהיום ולאחר מיתה ר' יוסי אמר אינו כריך שזמנו של שטר מוכיח עליו, דלהכי כתיב זמן בשטר לומר מעכשיו וזהו שיהא גט אס לא צבתי ותנאה בעלמא הוא וכי לא אתא איקיים תנאה: רבי יהודה הנשיא. צן צנו של רבי היה הורה שהיא מותרת לנישא: כל שעטא. כל ימיו נחלקו עליו: נאלתר שריטא. כששמעו צו שמת: ה"ג נאלתר שריטא דודאי לא אסי עוד: אין ה"ג. דליכא למיבעי ודעתא שריה ומדריכי יהודה נשמע למתני להיכא דאמר לה מעכשיו: הכל מודים. ואפילו רבי יוסי היכא דאמר לה צבתי לישנא הרי זה גיטין לכשתא חמה מנרתיקה: לני נפקא לה קאמר לה. דליהוי גיטא ומקמי הכי לא ליהוי גיטא ואי מיתא צלילא לאו גיטא הוא ואע"ג דא"ר יוסי זמנו של שטר מוכיח עליו וכמאן דכתיב ציה מהיום דמי ה"ל כמהיום ולאחר מיתה ותנן [גיטין עב] מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט דמספקא האי לאחר מיתה אי תנאה הוי והכי משמע מהיום יהא גט אס אמות אי חזרה הוה דהדר ציה ממאי דאמר מהיום ולא דמי למתנה שכח ציה מהיום ולאחר מיתה דהתם הכי קאמר גופא מהיום קני ופירא לאחר מיתה אבל גט ליכא למימר הכי וכי האי גונא מפרש לה ציש נוחלין (צ"ב קלז). ע"מ שפאל חמה מנרתיקה. ודכוותה הכא על מנת שלא אצוא כל שנים עשר חודש: מעכשיו קאמר. דליהוי גיטא ע"מ שמתקיים תנאי זה וכי מקיים תנאי זה ונפקא חמה איגלאי מילתא למפרע דבשעת מסירה הוי גט ואע"ג דמיתא צלילא ה"ל גט מחיים ודכוותיה מת בתוך י"ב חודש הרי נתקיים התנאי שלא צא וה"ל גט למפרע: דאמר רב הונא כל האומר ע"מ האומר מעכשיו דמי. ע"מ דלי תנאה משמע וה"ק מעכשיו יהא גט ע"מ שיתקיים תנאי זה וכל אימת דמתקיים תנאה ה"ל גט למפרע: לא נחלקו אלא צאם סאל. ומת צלילא דכוותיה התם צאם לא צבתי דאמרין התם צפ' מי שחאחו קורדיקוס (גיטין דף עב. עז). אס שחי לשונות משמע מעכשיו ומשמע לכשתקיים אמר מהיום גלי דעתיה דמעכשיו לא אמר מהיום הוי משמע לכשתקיים. הלכך ר' יהודה הנשיא סבר לה כרבי יוסי דאמר דהא על גב דלא כתב מהיום זמנו של שטר מוכיח עליו כמאן דכתב מהיום דמי וה"ל כמהיום אס מתי דאמרין במסכת גיטין (דף עב): תנאה הוא וכי מיתא הוי גיטא למפרע מחיים ורבנן לית להו דרבי יוסי וה"ל כס מתי גרידא דאמרין התם דלשון אס כי לא אמר מהיום משמע לכשתאמות קאמר וה"ל משמע ולכשתא אצוא וה"ל גט לאחר מיתה: שושניא. מין חגב וראשו ארוך: וקמפילג. יוסן צן יועזר ורבנן צראשו ארוך ודימני מצינא שטריס נפקא לן מלרצה סלעס חרגול חגב ופליגי תנאי צללו טריפות (חולין דף סו). צראשו ארוך איכא דדאין ליה צכלל ופרט דאין צכלל אלא מן שצפרט הני מיני שרי אבל מין אחרניא לא וכל מינא דהני אין ראשו ארוך ואיכא דדאין צכלל ופרט וכלל ומרבי כל כעין הפרט לא ראי ארצה כראי סלעס וכו' הנהא השוה שבהן שיש להן ד' רגלים ד' כנפים ויש להן קרסולין וכנפיו חופין את רובו אף אי אצאי כל שיש לו ד' סימנים הללו: קוסביל

לאלתר שריתוה דהא דא אתי. וא"מ פשיטא דלאלתר היא מותרת דמיד שמת הרי המנאי כמקיים דלא יסוז עוד לציאו וי"ל דמ"מ מיבעי ליה אי גזרינן מת אטו לא מת: ורבנן דית להו דרבי יוסי. פירוש צני דורו שהיו חלוקין עליו ומ"מ ליכא למפשט דאין הלכה כר' יוסי דכי ליה להו הכא היינו צעל פה אבל צשטר מודו ליה: צראשו

רבי יוסי בן יועזר איש צרידה על אייל קמלא דקן יועל משקה בית מטבחים דקן ועל דיקרב למיתא מסאב וקרו ליה יוסף שריא אמר ליה התם שרא תלת ומר שרא חדא ואי שרי מר חדא אחריתי אכתי תרתין הוא דהויין א"ל אנא שראי אחריתי מאי היא דתנן ^ידזה גיטך אם לא באתי מכאן עד שנים עשר חודש ומת בתוך שנים עשר חודש אינו גט ותני עלה ורבתינו התירוה ליגשא ואמרין מאן רבתינו אמר רב יהודה אמר שמואל בית דינא דשרור משחא ^יסברי לה כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו ^יוא"ר אבא בריה דרבי חייא בר אבא ר' יהודה הנשיא הורה ולא הודו לו ^יכל שעתו ואמר ליה ^יכל סייעתו א"ל רבי ^י(אליעזר) לההוא סבא כי שריתוה לאלתר שריתוה דלא אתי או דלמא לאחר שנים עשר חודש דהא איקיים ליה תנאה ותיבעי לך אמתני' דתנן ^יהרי זה גיטך מעכשיו אם לא באתי מכאן עד שנים עשר חודש ומת בתוך שנים עשר חודש הוי גט דהא איקיים ליה תנאי ותיבעי לך לאלתר הוי גיטא דהא לא אתא או דלמא לאחר י"ב חודש דהא איקיים ליה תנאה אין ה"ג אלא משום ^ידהוית בההוא מניינא אמר אביי והכל מודים לכשתא חמה מנרתיקה לכי נפקא קאמר לה וכי מיית בליליא גט לאחר מיתה הוא יועל מנת שתצא חמה מנרתיקה מעכשיו קאמר לה וכי מיית בליליא הא ודאי תנאה הוי וגט מחיים הוא כדרב הונא דאמר רב הונא ^יכל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי לא נחלקו אלא ^יבאם תצא ר' יהודה הנשיא סבר לה כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו והוה ליה כמהיום אם מתי כמעכשיו אם מתי ורבנן לית להו דר' יוסי והוה ליה כזה גיטך אם מתי גרידא גופא העיד יוסי בן יועזר איש צרידה על אייל קמלא דקן ועל משקה בי מטבחים דקן ועל דיקרב למיתא מסאב וקרו ליה יוסף שריא מאי אייל קמלא רב פפא אמר שושיבא ורב חייא בר אמי משמיה דעולא אמר סוסביל רב פפא אמר שושיבא וקמפילגו בראשו ארוך מר סבר ראשו ארוך אסור ומר סבר ראשו ארוך מותר רב חייא בר אמי משמיה דעולא אמר סוסביל

להכי צעינן צעיין לה אקמייתא משום דהוית צההו מניינא נאלתר שריטא דודאי לא אסי עוד: אין ה"ג. דליכא למיבעי ודעתא שריה ומדריכי יהודה נשמע למתני להיכא דאמר לה מעכשיו: הכל מודים. ואפילו רבי יוסי היכא דאמר לה צבתי לישנא הרי זה גיטין לכשתא חמה מנרתיקה: לני נפקא לה קאמר לה. דליהוי גיטא ומקמי הכי לא ליהוי גיטא ואי מיתא צלילא לאו גיטא הוא ואע"ג דא"ר יוסי זמנו של שטר מוכיח עליו וכמאן דכתיב ציה מהיום דמי ה"ל כמהיום ולאחר מיתה ותנן [גיטין עב] מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט דמספקא האי לאחר מיתה אי תנאה הוי והכי משמע מהיום יהא גט אס אמות אי חזרה הוה דהדר ציה ממאי דאמר מהיום ולא דמי למתנה שכח ציה מהיום ולאחר מיתה דהתם הכי קאמר גופא מהיום קני ופירא לאחר מיתה אבל גט ליכא למימר הכי וכי האי גונא מפרש לה ציש נוחלין (צ"ב קלז). ע"מ שפאל חמה מנרתיקה. ודכוותה הכא על מנת שלא אצוא כל שנים עשר חודש: מעכשיו קאמר. דליהוי גיטא ע"מ שמתקיים תנאי זה וכי מקיים תנאי זה ונפקא חמה איגלאי מילתא למפרע דבשעת מסירה הוי גט ואע"ג דמיתא צלילא ה"ל גט מחיים ודכוותיה מת בתוך י"ב חודש הרי נתקיים התנאי שלא צא וה"ל גט למפרע: דאמר רב הונא כל האומר ע"מ האומר מעכשיו דמי. ע"מ דלי תנאה משמע וה"ק מעכשיו יהא גט ע"מ שיתקיים תנאי זה וכל אימת דמתקיים תנאה ה"ל גט למפרע: לא נחלקו אלא צאם סאל. ומת צלילא דכוותיה התם צאם לא צבתי דאמרין התם צפ' מי שחאחו קורדיקוס (גיטין דף עב. עז). אס שחי לשונות משמע מעכשיו ומשמע לכשתקיים אמר מהיום גלי דעתיה דמעכשיו לא אמר מהיום הוי משמע לכשתקיים. הלכך ר' יהודה הנשיא סבר לה כרבי יוסי דאמר דהא על גב דלא כתב מהיום זמנו של שטר מוכיח עליו כמאן דכתב מהיום דמי וה"ל כמהיום אס מתי גרידא דאמרין התם דלשון אס כי לא אמר מהיום משמע לכשתאמות קאמר וה"ל משמע ולכשתא אצוא וה"ל גט לאחר מיתה: שושניא. מין חגב וראשו ארוך: וקמפילג. יוסן צן יועזר ורבנן צראשו ארוך ודימני מצינא שטריס נפקא לן מלרצה סלעס חרגול חגב ופליגי תנאי צללו טריפות (חולין דף סו). צראשו ארוך איכא דדאין ליה צכלל ופרט דאין צכלל אלא מן שצפרט הני מיני שרי אבל מין אחרניא לא וכל מינא דהני אין ראשו ארוך ואיכא דדאין צכלל ופרט וכלל ומרבי כל כעין הפרט לא ראי ארצה כראי סלעס וכו' הנהא השוה שבהן שיש להן ד' רגלים ד' כנפים ויש להן קרסולין וכנפיו חופין את רובו אף אי אצאי כל שיש לו ד' סימנים הללו: קוסביל

קלז א מ"י פ"ב מהל' טעמא משכב ה' י: קלז ב מ"י פ"ב מהל' ממיסא סלכא ח: קלז ג מ"י פ"י מהל' טומאת אולקן הלכך טו: קלז ד מ"י פ"ט מהל' גירושין סלכא ז סמג עשין נ טו"ש"ע אה"ע ס' קמד סעי' ז: קב ה מ"י שם הלכ' יא טו"ש"ע שם סעי' ג: קבא ו ז מ"י שם הלכ' טו טו"ש"ע שם סעי' ד: קבב ח מ"י פ"ו מהל' אשפות סלכא ח [ופ"ג מהל' זכיה ומתה יא] סמג עשין מח טו"ש"ע אה"ע ס' לח סעי' ג [וסעי' ו]: קבג ט מ"י פ"ט מהל' גירושין סלכא טו סמג עשין נ טו"ש"ע אה"ע ס' קמד סעי' ד:

רבנו חננאל

הואיל וראוי לביאה ואע"ג דלא ידעה לארגולי: אמר ליה רבי לשמלאי לא היית עמונא אמש בבית המדרש של כשהתנו את השמן של עובדי כוכבים, אמר לו בימינו תתיר [אף] את הפת, אמר לו ורי אם כן קרו לך בי דינא שריא. דהא התרנו את השמן, וגם זו ששינו הנותן, גט לאש ואמר לה הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד י"ב חודש. וכן בתנן ר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו כי מחיים תננו ואין לו גט לאחר מיתה. כבר פירשנו זו השמועה במסכת גיטין במקומה לפיכך לא הארכנו בה בנא. הנה התרנו שני דברים. ואם נתיר הפת וקרו לאש ואמר לה הרי זה גיטך אם לא באתי משלש דברים. וכל בית דין שמותר שלשה דברים נקרא בית דין שריא. כמו יוסף בן יועזר. דתנן העיד יוסף בן יועזר איש צרידה על אייל קמציא דקן ועל משקין למיתא יסתאב. הא ספק טומאה ביה"ר טהור. וקרו ליה יוסף שריא. מאי אייל קמציא דקן רב פפא אמר שושיבא וקמפילגו בראשו ארוך. ת"ק סבר ראשו ארוך אסור. ויוסי בן יועזר סבר שרי. ורב חייא בר אמיין משמיה דעולא אמר בראשו ארוך כרלי עלמא לא פליגי דשרי כי פליגי בסוסביל

באומר מעכשיו. על מנת שיהא גט אס לא צבתי ותנאה בעלמא הוא וכי לא אתא איקיים תנאה: רבי יהודה הנשיא. צן צנו של רבי היה הורה שהיא מותרת לנישא: כל שעטא. כל ימיו נחלקו עליו: נאלתר שריטא. כששמעו צו שמת: ה"ג נאלתר שריטא דודאי לא אסי עוד: אין ה"ג. דליכא למיבעי ודעתא שריה ומדריכי יהודה נשמע למתני להיכא דאמר לה מעכשיו: הכל מודים. ואפילו רבי יוסי היכא דאמר לה צבתי לישנא הרי זה גיטין לכשתא חמה מנרתיקה: לני נפקא לה קאמר לה. דליהוי גיטא ומקמי הכי לא ליהוי גיטא ואי מיתא צלילא לאו גיטא הוא ואע"ג דא"ר יוסי זמנו של שטר מוכיח עליו וכמאן דכתיב ציה מהיום דמי ה"ל כמהיום ולאחר מיתה ותנן [גיטין עב] מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט דמספקא האי לאחר מיתה אי תנאה הוי והכי משמע מהיום יהא גט אס אמות אי חזרה הוה דהדר ציה ממאי דאמר מהיום ולא דמי למתנה שכח ציה מהיום ולאחר מיתה דהתם הכי קאמר גופא מהיום קני ופירא לאחר מיתה אבל גט ליכא למימר הכי וכי האי גונא מפרש לה ציש נוחלין (צ"ב קלז). ע"מ שפאל חמה מנרתיקה. ודכוותה הכא על מנת שלא אצוא כל שנים עשר חודש: מעכשיו קאמר. דליהוי גיטא ע"מ שמתקיים תנאי זה וכי מקיים תנאי זה ונפקא חמה איגלאי מילתא למפרע דבשעת מסירה הוי גט ואע"ג דמיתא צלילא ה"ל גט מחיים ודכוותיה מת בתוך י"ב חודש הרי נתקיים התנאי שלא צא וה"ל גט למפרע: דאמר רב הונא כל האומר ע"מ האומר מעכשיו דמי. ע"מ דלי תנאה משמע וה"ק מעכשיו יהא גט ע"מ שיתקיים תנאי זה וכל אימת דמתקיים תנאה ה"ל גט למפרע: לא נחלקו אלא צאם סאל. ומת צלילא דכוותיה התם צאם לא צבתי דאמרין התם צפ' מי שחאחו קורדיקוס (גיטין דף עב. עז). אס שחי לשונות משמע מעכשיו ומשמע לכשתקיים אמר מהיום גלי דעתיה דמעכשיו לא אמר מהיום הוי משמע לכשתקיים. הלכך ר' יהודה הנשיא סבר לה כרבי יוסי דאמר דהא על גב דלא כתב מהיום זמנו של שטר מוכיח עליו כמאן דכתב מהיום דמי וה"ל כמהיום אס מתי גרידא דאמרין התם דלשון אס כי לא אמר מהיום משמע לכשתאמות קאמר וה"ל משמע ולכשתא אצוא וה"ל גט לאחר מיתה: שושניא. מין חגב וראשו ארוך: וקמפילג. יוסן צן יועזר ורבנן צראשו ארוך ודימני מצינא שטריס נפקא לן מלרצה סלעס חרגול חגב ופליגי תנאי צללו טריפות (חולין דף סו). צראשו ארוך איכא דדאין ליה צכלל ופרט דאין צכלל אלא מן שצפרט הני מיני שרי אבל מין אחרניא לא וכל מינא דהני אין ראשו ארוך ואיכא דדאין צכלל ופרט וכלל ומרבי כל כעין הפרט לא ראי ארצה כראי סלעס וכו' הנהא השוה שבהן שיש להן ד' רגלים ד' כנפים ויש להן קרסולין וכנפיו חופין את רובו אף אי אצאי כל שיש לו ד' סימנים הללו: קוסביל